

NCERT Solutions Class 6 Sanskrit (Deepakam)

Chapter 2 एषः कः ? एषा का ? एतत् किम् ?

प्रश्न 1. उदाहरणं दृष्ट्वा रिक्तस्थानानि पूरयन्तु । (उदाहरण को देखकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए ।)

उत्तर:

प्रश्न 2. उदाहरणानुसारं पट्टिकातः पदानि चित्वा रिक्तस्थानेषु संयोजयन्तु ।
(उदाहरण के अनुसार पट्टिका से पदों को चुनकर रिक्त स्थानों में लिखिए ।)

उत्तर:

प्रश्न 3. चित्राणि दृष्ट्वा संस्कृतपदानि लिखन्तु ।
(चित्रों को देखकर संस्कृत पदों को लिखिए ।)
(चित्र पाठ्यपुस्तक पृ०सं० 40 से देखें ।)

उत्तर: (क) पुस्तकम्

(ख) बालकौ

(ग) सैनिकः

(घ) गवाक्षः

(ङ) गायिका

(च) त्रिशूलम्

प्रश्न 4. उदाहरणानुसारं पट्टिकातः पदानि चित्वा रिक्तस्थानेषु लिखन्तु । (उदाहरण के अनुसार पट्टिका से पदों को चुनकर रिक्त स्थानों में लिखिए ।)

उत्तर:

प्रश्न 5. पट्टिकायां कानिचन पदानि सन्ति, तानि पदानि उचिते घटे पूरयन्तु । (पट्टिका में कुछ पद दिए गए हैं, उन पदों को उचित घड़े में लिखिए ।)

उत्तर:

प्रश्न 6. उदाहरणानुसारं पट्टिकातः उपयुक्तपदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयन्तु । (उदाहरण के अनुसार पट्टिका से उपयुक्त पदों को चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए ।)

उत्तर:

प्रश्न 7. निम्नलिखितानि वाक्यानि अधिकृत्य उदाहरणानुसारं प्रश्ननिर्माणं कुर्वन्तु । (अधोलिखित वाक्यों के आधार पर उदाहरण के अनुसार प्रश्न निर्माण कीजिए ।)

यथा – सः गजः । – सः कः ?

(क) सः बालकः । –

(ख) सा लता । –

(ग) सा नदी । –

(घ) तत् फलम् । –

(ङ) सः वृक्षः । –

उत्तरः (क) सः बालकः । – सः कः ?

(ख) सा लता । – सा का?

(ग) सा नदी । – सा का?

(घ) तत् फलम् । – तत् किम् ?

(ङ) सः वृक्षः । – सः कः ?

प्रश्न 8. परस्परं सम्बद्धानि पदानि संयोजयन्तु, रिक्तस्थानेषु पूरयन्तु च । (परस्पर सम्बद्ध पदों को जोड़िए और रिक्त स्थानों में भरिए ।)

उत्तरः (क) कमलम् गायति – कमलं विकसति ।

(ख) लेखकः चालयति – लेखकः लिखति ।

(ग) फलम् विकसति – फलम् पतति ।

(घ) नर्तकः लिखति – नर्तकः नृत्यति ।

(ङ) चालकः पतति – चालकः चालयति ।

(च) गायिका नृत्यति – गायिका गायति ।

प्रश्न 9. कोष्ठकेभ्यः उचितानि पदानि चित्वा वाक्यानि रचयन्तु ।

(कोष्ठक से उचित पदों को चुनकर वाक्य बनाइए ।)

यथा कः/का लिखति ? लेखकः लिखति । छात्रः लिखति । सा लिखति ।

(क) कः / का धावति ? (बालकः, बालिका, शुनकः)

.....

.....

उत्तरः बालकः धावति ।

बालिका धावति ।

शुनकः धावति ।

(ख) कः / का पठति? (सुरेशः, जानकी, नलिनी)

.....

.....

उत्तरः सुरेशः पठति।

जानकी पठति ।

नलिनी पठति ।

(ग) किं पतति ? (फलम्, जलम्, कुसुमम्)

.....

उत्तरः जलं पतति।

फलं पतति ।

कुसुमं पतति।

(घ) का/कः गच्छति ? (शिक्षिका, बालिका, तन्त्रज्ञः)

.....

उत्तरः शिक्षिका गच्छति ।

बालिका गच्छति ।

तन्त्रज्ञः गच्छति।

(ङ) का/कः/किम् अस्ति ? (माता, पिता, वाहनम्)

.....

उत्तरः माता अस्ति ।

पिता अस्ति ।

वाहनम् अस्ति ।